was surveyed choosing separate sites and port water area at Kopgalis. During the survey sunken vessels were searched at the sites No. 2 (W-2) and No. 8 (W-8). The ancient embankment of Kopgalis was investigated and two ancient vessels (No. W-12 and No. W-13) were found. The Sunken Vessels' Registry started in 2000 was added historical data on the vessel No. 11 (W-11) – German ironclad cruiser FRIEDRICH CARL (sank in 1914 m.) and the vessel No. 16 (W-16) – German military submarine type U-580 (sank in 1941).

PLATELIŲ EŽERO POVANDENINIAI ARCHEOLOGINIAI ŽVALGYMAI

Vladas ŽULKUS

2004 m. buvo tęsiami povandeniniai archeologijos žvalgymai Platelių ežere (Plungės r.). Jie vyko nuo 1995 iki 2002 (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 560–562; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 235; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 274–275; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 324–325). Tyrinėjo BRIAI Povandeninių tyrimų centras (narų parengimo vadovas Valerijus Krisikaitis). Tyrimus aprūpinant technika talkino Karinės jūrų pajėgos.

Ežero dugnas sonaru žvalgytas apie 2 km^2 plote. Nalijos seklumoje, tarp Pilies ir Briedžių salų po vandeniu žvalgytas apie 0,2 ha plotas.

Platelių ežero dugno žvalgymą sonaru finansavo Švedijos tyrimų fondai Stokholmo Karališkojo technologijos instituto darbuotojų Lorelei Grisel ir Bengt Grisel iniciatyva. Darbus atliko komercinė Talino narų kompanija, vadovaujama Kaido Peremess. Žvalgyta iš katerio su šoninio skanavimo ir skėtiniu sonaru (*Side scan sonar, Remotely Operated Vehicle*) bei filmuota povandenine kamera. Žvalgyta 5–49,5 m gylyje (tai giliausia fiksuota Platelių ežero vieta). Pradžioje buvo žvalgyta šoniniu sonaru, paskui ten, kur aptikti kokie nors objektai, tikrinta skėtiniu sonaru ir videokamera.

Žvalgant skėtiniu sonaru ežero Š pakrantėje, stovint koordinatėse N 56° 03‘ 03,1"; E 21° 51‘ 70,3", apie 72 m į R nuo šios vietos ir apie 24 m gylyje aptiktas objektas 1. Toje vietoje nuleista videokamera parodė ant dugno kyliu žemyn stovinčią jachtą (šverbotą) su pakelta bure. Ant burės gerai matėsi numeris R259. Apie 16 m ilgio objektas 2 buvo maždaug 300 m nuo Pilies salos – koordinatės N 56° 02‘ 39,3"; E 21° 50‘ 80,3". Nuleista vaizdo kamera parodė dugne gulintį medį su šakomis ir paskirus rąstus. Objektas 3 fiksuotas iš laivo stovėjimo taško – N 56° 02‘ 70,5"; E 21° 50‘ 47,7", maždaug už 30 m į P nuo šios vietos. Jis buvo apie 150 m nuo Veršių salos, jachtklubo traverse, apie 10 m gylyje. Ant dugno stebėtas gūbrys, apaugęs kriauklėmis, viename jo gale matėsi iš po dumblo išlindęs rąsto galas. Objektas 4 – N 56° 03‘ 02,2"; E 21° 51‘ 68,2" (pagal laivo prietaisus). Čia buvo didelis nuskendęs kelmas.

Žiedinį vaizdą rodančiu skėtiniu sonaru iš trijų skirtingų taškų buvo fiksuotas tilto vaizdas pradedant Šventorkalnio pusiasaliu ir baigiant Pilies sala (99 pav.).

2004 m. Platelių ežere toliau buvo žvalgytos seklumos arčiau Briedžių salos. Vienoje iš šių seklumų (Nalijos), kur gylis yra vos 1,5–3 m, yra didelis akmuo, kuriame, pasak žvejų ir narų, galima įžiūrėti neaiškios kilmės „ženklus“. Patyrinėjus akmens aplinką, žmogaus veiklos pėdsakų neaptikta.

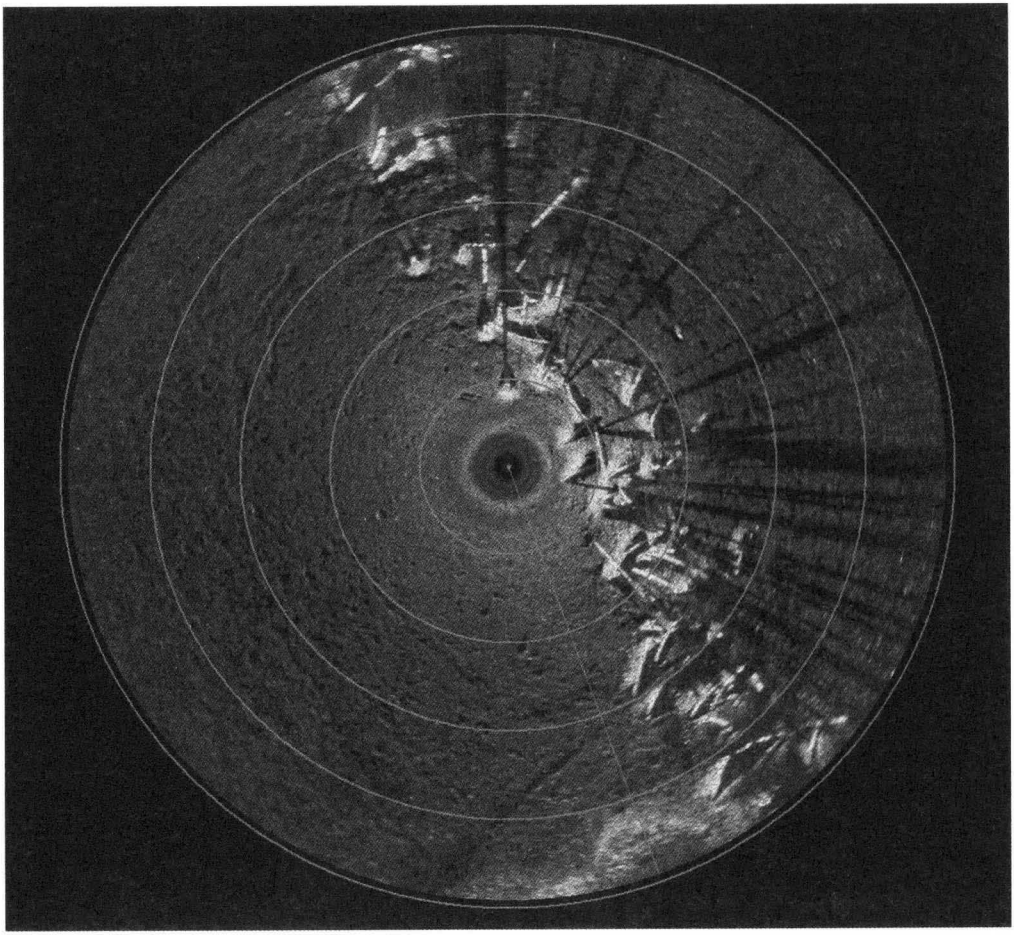

99 pav. Platelių ežeras. XVI a. tilto liekanų po vandeniu fragmentas. *Skėtinio sonaro nuotrauka.*
Fig. 99. Fragment of the 16th century bridge underwater remains.

ARCHAEOLOGICAL UNDERWATER SURVEY OF THE PLATELIAI LAKE

In 2004 the archaeological underwater survey of the Plateliai Lake (in Plungė district) was continued. The bottom of the lake was surveyed with sonar in an area of about 2 km^2. At the Shoal of Nalija between the Castle Island and the Moose's Island the underwater survey was performed in an area of 2000 m^2.

During the survey with umbrella sonar the object No. 1 was discovered near the northern lake bank. It was a yacht (centerboarder) with a lifted sail. The object No. 2 was found about 300 m from the Castle Island. A submerged video camera showed a branchy tree and several logs lying on the bottom. The object No. 3 was found about 150 m from the Calves' Island, traverse to the yacht-club in the depth of about 10 m. On the bottom a ridge was identified. It was overgrown with shells and a log pointing out of the mud was

visible at one of ends. The object No. 4 appeared to be a large sunken stump.

In 2004 the survey of shoals near the Moose's Island of the Plateliai Lake was continued. On one of the shoals (on the Shoal of Nalija) where the depth is only about 1.5–3 m there is a large stone, and fishers and divers say that "marks" of an indefinite origin are visible on that. During the survey in the vicinity of the stone no trace of human activities was found.

KLAIPĖDOS UOSTO 142 KRANTINĖS, BUVUSIOJE MALKŲ ĮLANKOJE, ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI

Vladas ŽULKUS, Mindaugas BRAZAUSKAS

Buvusio Vilhelmo, dar vadinamo Klaipėdos kanalu, žiotyse, buvusioje Malkų įlankoje, bus statoma nauja krantinė 142. Duomenų apie radinius Klaipėdos kanalo žiotyse nėra.

Vilhelmo kanalas buvo baigtas statyti 1873 m. Jis buvo 15–19 m pločio ir apie 1,6 m gylio. Kanalo krantai buvo sutvirtinti rąstais, o vietomis ir akmenimis. Kanalo žiotyse buvo įrengtas gana didelis, 1,5 km ilgio ir apie 300 m pločio, miško medžiagos uostas – Malkų uostas. Nuo marių pusės buvo supiltas apsauginis pylimas, kuriame buvo paliktas tarpas nedideliems garlaiviams įplaukti. Kad audros neišblaškytų sielių uosto akvatorijoje, buvo sukalti poliai, prie kurių pririšdavo sielius, jie sulaikydavo ir palaidus rąstus. Pakrantėse buvo sukalta polių eilė ir prie jos buvo rąstų užtvara. Laivyba Vilhelmo kanalu XIX–XX a. buvo labai aktyvi, todėl po vandeniu galima buvo tikėtis istorinę vertę turinčių radinių.

Žvalgomieji archeologiniai tyrimai vyko ir sausumoje, ir po vandeniu. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų tikslas – nustatyti šios teritorijos archeologinę vertę. Sausumoje buvo ištirtas 100 m^2 plotas keturiose perkasose, Vilhelmo kanalo V (78 m^2) ir R (22 m^2) pusėse. Po vandeniu buvo žvalgyta 15000 m^2 plote. Tyrinėta nardant po vandeniu ir nuosekliai apžiūrint visą akvatorijos plotą. Tyrimus atliko BRIAI Povandeninių tyrimų centras.

Atlikus žvalgomuosius archeologinius tyrimus krantuose nustatyta, kad Vilhelmo kanalo krantinių vietoje archeologiškai vertingų objektų nėra. Krantinių vietose tirti sluoksniai sietini su XX a. antrosios pusės statybų darbais. Giliau nei 0,6–0,8 m esantys smėlio ir priesmėlio sluoksniai yra sterilūs.

Ištyrus po vandeniu visą rekonstruojamos krantinės 142 akvatoriją (gylis – 2–3 m), archeologinių vertybių ar radinių nebuvo aptikta. Nerasta nei buvusių krantinių tvirtinimų liekanų, nei paskirų polių po vandeniu. Atsitiktiniai radiniai buvo iš XX a.

Atlikus žvalgomuosius archeologinius tyrimus po vandeniu ir krante, kultūrinių sluoksnių ar kultūrinę vertę turinčių objektų neaptikta.

ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF THE KLAIPĖDA PORT, QUAY SITE NO. 142 – THE FORMER FIREWOOD BAY

In 2004 an archaeological survey was performed at the mouth of the former Wilhelm Channel also called the Channel of Klaipėda, in the former Firewood Bay, where a new quay No. 142 is planned to be built. On the coast an area of 100 m^2 was investigated. The underwater survey covered an area of 15 ha. Neither the underwater survey, nor the costal one revealed any cultural layers or individual finds of archaeological value.